

РЕЗОЛЮЦІЯ
КРУГЛОГО СТОЛУ «ЗАХИСТ ПРАВ КРЕДИТОРІВ»,
26 квітня 2017 року, ЛІГАБізнесінформ, Київ

Круглий стіл на тему: «Захист прав кредиторів» організовано Нотаріальною палатою України 26 квітня 2017 року в інформаційному агентстві ЛІГАБізнесінформ.

До участі у обговоренні зазначеної теми були запрошені народні депутати України, представники Міністерства юстиції України, Національного банку України, Незалежної асоціації банків України, Офісу ефективного регулювання, відомі українські судді, юристи, науковці та експертів у сфері банків та банківської діяльності.

В процесі обговорення найважливіших питань щодо реалізації прав кредиторів та ролі нотаріусів в системі їх забезпечення, а також причин, які унеможливають право кредиторів на задоволення своїх вимог, учасники круглого столу прийшли до таких висновків та пропозицій:

1. Необхідно внести зміни до нормативно-правових актів, зокрема: законів України «Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та тощо, які б забезпечили пріоритет права заставодержателя/іпотекодержателя на задоволення забезпечених вимог за рахунок предмета застави/іпотеки відносно зареєстрованих у встановленому законом порядку обтяжень (в тому числі, арештів), які зареєстровані пізніше.

2. Переглянути позицію Міністерства юстиції України щодо позасудового звернення стягнення на предмет застави рухомого майна/іпотеки та неправомірних вимог до заставодержателів/іпотекодержателів щодо наявності правовстановлюючих документів. Можливо, доповнити Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України з метою більш чіткого розуміння спеціальних норм, що регулюють ці питання.

3. Внести зміни до Порядку державної реєстрації речових прав в частині моменту відрахування 30 денного строку повідомлення боржника/іпотекодавця перед зверненням стягнення в порядку ст. 37 Закону України «Про іпотеку».

4. Переглянути чинне законодавство з метою усунення недоліків та колізій, застарілих норм, які заважають в реалізації нотаріусами повноважень, направлених на захист прав кредиторів, а саме:

- ст. 88 Закону України «Про нотаріат»:

Нотаріус вчиняє виконавчі написи, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем та за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років, а у відносинах між підприємствами, установами та організаціями - не більше одного року.

Необхідною є уніфікація строків вчинення виконавчих написів за аналогією з позовною давністю. Існуюча норма залишилася з часів радянського союзу і не відображає принципу рівності учасників цивільно-правових та господарсько-правових відносин, який було реалізовано та закріплено в нормах Цивільного та Господарського кодексів України.

Окрім того, доцільно чітко визначити саме в межах цієї норми момент, з якого потрібно обраховувати строки, щоб це не призводило до виникнення спорів між боржником та кредитором: **пропонується обраховувати три роки з моменту направлення кредитором боржнику письмової вимоги про погашення заборгованості та попередження про вчинення виконавчого напису;**

- ч. 4 ст. 29 Закону України "Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень":

У разі набуття обтягувачем права власності на предмет забезпечувального обтяження відповідне зобов'язання, забезпечене обтяженням, вважається повністю виконаним і обтягувач не вправі пред'являти боржнику інші вимоги у зв'язку з виконанням цього зобов'язання".

Існуюча норма взагалі нівелює інститут забезпечення зобов'язання, оскільки не дозволяє скористатися позасудовим способом звернення стягнення на предмет забезпечувального обтяження. Доцільним є зміна змісту цієї норми відповідно до реалій цивільних та господарських відносин на такий:

«У разі набуття обтяжувачем права власності на предмет забезпечувального обтяження зобов'язання вважається виконаним відповідно розміру вартості предмета забезпечувального обтяження»;

• ст. 36 Закону України "Про іпотеку":

Після завершення позасудового врегулювання будь-які наступні вимоги іпотекодержателя щодо виконання боржником основного зобов'язання є недійсними.

Аналогічна за змістом до ч. 2 ст. 29, і з тих же самих причин потребує внесення змін, а саме: ***«Після завершення позасудового врегулювання іпотекодержатель вправі заявляти вимоги, що пропорційно зменшуються з урахування вартості предмета іпотеки на який було звернено стягнення».***

5. Пропозиції щодо внесення змін до ЦПК:

Процес приведення у відповідність до конституційних засад сфери вирішення спорів у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (далі – «державна реєстрація прав») та у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – «державна реєстрація бізнесу») – давно назрів, є актуальним, та повинен перш за все виразитися у відповідних законодавчих змінах та новаціях.

Так, надзвичайно важливим є вирішення питання унормування процедури судового вирішення спорів у сферах державної реєстрації прав та державної бізнесу (далі – «сфера державної реєстрації») у відповідному процесуальному законі, з метою переведення процедури вирішення спорів у сфері держреєстрації виключно в судову площину.

Для правильного судового вирішення спорів у сфері державної реєстрації – необхідно правильно визначити судову юрисдикцію щодо зазначених спорів.

За правилами пункту 1 частини першої статті 15 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК) суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи щодо: захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових відносин.

Важливим для цього питання є врахування позиції Верховного суду України від 14 червня 2016 року № 21-41а16, в якій зазначено, що спір у сфері державної реєстрації, який впливає з договірних відносин – не є публічно-правовим, і має вирішуватися судами за правилами ЦПК.

Також зазначимо, що у проекті нового Цивільно-процесуального кодексу України (ч.1 ст.20) визначено, що *«суди розглядають у порядку цивільного судочинства також вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, якщо такі вимоги є похідними від спору щодо такого майна або майнових прав, якщо цей спір підлягає розгляду в місцевому загальному суді і переданий на його розгляд з такими вимогами».*

Однак, не зважаючи на часткове врахування в проекті ЦПК України, норм щодо вирішення спорів в сфері державної реєстрації, **вважаємо за доцільне доповнити чинний ЦПК або проект нового ЦПК розділом «ОСОБЛИВОСТІ ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО СКАСУВАННЯ РІШЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРАТОРА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ».** До відповідного проекту пропонується внести новели щодо віднесення даної категорії справ до цивільної юрисдикції, скорочення відповідних строків розгляду таких справ, надання суду безпосереднього доступу до відповідних державних реєстрів (ДРРП та ЄДРЮОФОПГО).